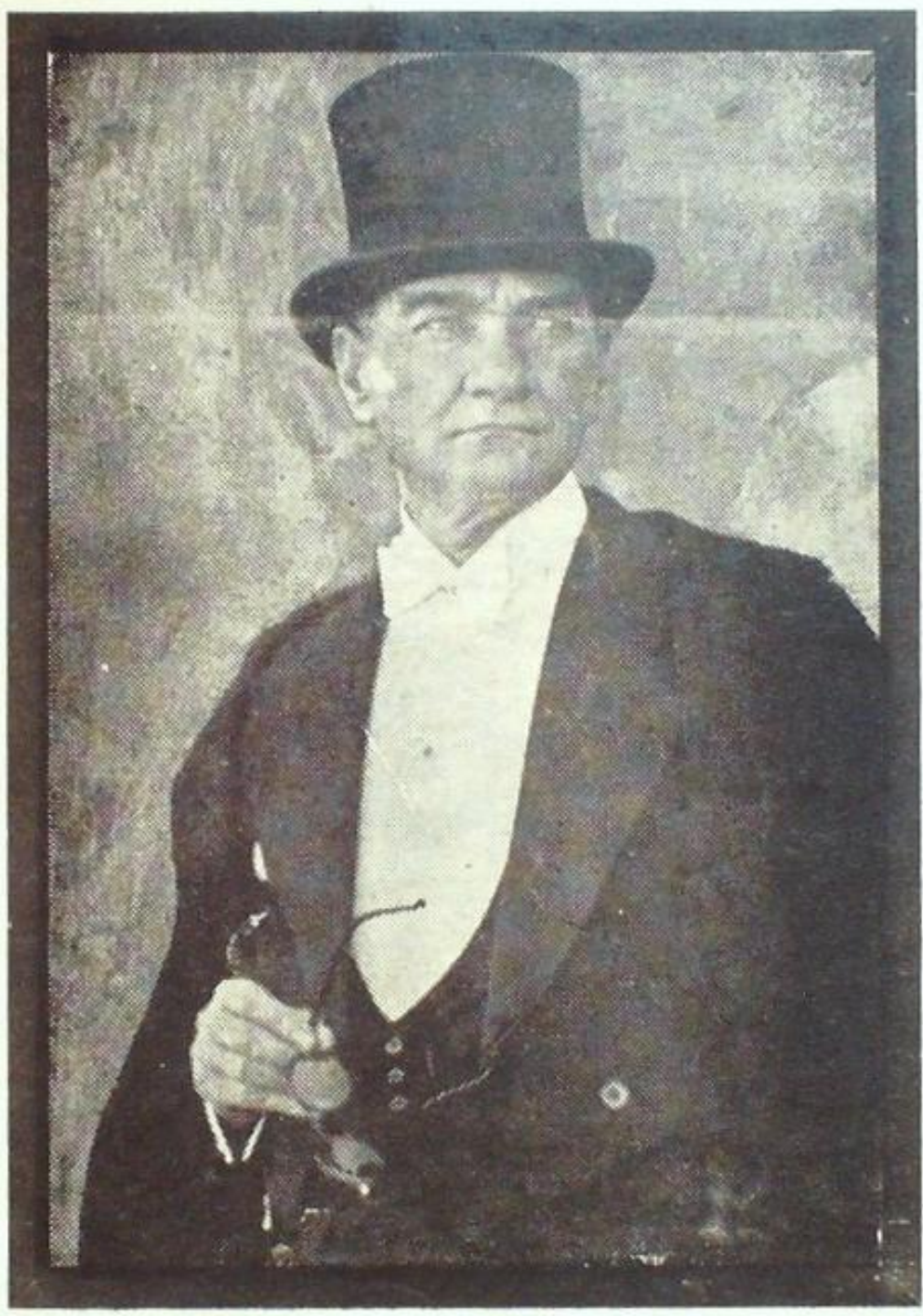

No 2070

Görüşler

ADANA HAKEVİ

2. TEŞRİN 1941

SAYI : 39

Görüşler

ADANA HAKEVİ

TARAFINDAN ÇIKARILIR
AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

2. TEŞRİN 1941

SA Y I : 39

İÇİNDEKİLER

<i>Büyük Matem Günümüz</i>	<i>Arif Nihat ASYA</i>
<i>İlk Büyük İnsanımız</i>	<i>Hadiye TANGÜNER</i>
<i>Folklor Denemeleri</i>	<i>Cemal Oğuz ÖCAL</i>
<i>Hindistanda Yaz</i>	<i>Mümtaz GÖKTÜRK</i>
<i>Grammer Terimleri</i>	<i>M. BAKŞI</i>
<i>Bir Doktorun Ödevi</i>	<i>Remzi AYHAN</i>
<i>Eski Türkü ve Destanlarımız</i>	<i>Naci KUM</i>
<i>Çifte Çapa Manileri</i>	<i>Kemal Sadık GÖĞCELİ</i>
<i>Auşe (Hikâye)</i>	<i>Kemal ŞENADAM</i>
<i>Evimizin Bir Aylık Faaliyeti</i>	

ŞİİRLER

*Cemal Oğuz ÖCAL — Kemal Sadık GÖĞCELİ — Cemal
Oğuz ÖCAL — Sami GÜRLEV*

Görüşler

Büyük Matem Günümüz

Adana bugünkü büyük şeyleri ilk düşündüğü yer olmakla bahtiyardır.

Yazan : Arif Nihad ASYA

Onun harfleriyle basılmış kitaplar, Onun harfleriyle atılmış imzalarımız Onan armağandır. İçinde toplandığımız şu Ev Onan armağandır. Emriyle açılmış bir mektep Onun adını taşısa da, taşımasa da ısmarlama değil, hazır âbidesidir.

Rey sandığının başında peçesiz, hür bir Türk kızı Ona güzel bir âbide olabilir. Kabrini bekleyen süngülü asker Ona en güzel, en canlı âbidedir.

Vecizelerinden rastgele bir tanesi Ona kâfi kitabedir. O, bir ferd olmaktan çıkmış, bir milletin timsali olmuştur.

Bununla beraber, bir ferd olarak adı Mustafa idi. Bir hocası, Kemali ilâve etti: Mustafa Kemal oldu. Milleti Ona bir sıfat ilâve etti: Gazi Mustafa Kemal oldu. Soyadı kanunu, milletin

Vicdanı, arkadaşlarının hükmü Atatürk'ü ilâve eti: Atatürk oldu. Bahtiyardır O fani ki adını bütün şerefleri bir kelimedede toplarcasına bir millet verir.

İsimleri de bir askerın derece derece rütbeleri gibidir. Ve Atatürk son rütbesidir. Türke Ata olmaktan büyük rütbe bilmiyorum. Bilen söylesin.

Yazık ki bu adların hepsisinin önünde şimdi bir de merhum sıfatı var ki yürekler acısındır.

Zübeyde ile Ali Rızanın Mustafasıydı. Arkadaşları arasında Kemaldi. Savaşların ve ulusal savaşın Gazisi oldu. İnkılâpların, Cümhuriyetin ve yeni hayatın Atasıdır. Yeni ergenekonun bozkurdudur. Eski destanın yeni destana selâmı var.

Selânik doğduğu, mektep harbiye gerillalar düşündüğü yerdir. "Hürriyeti cemiyeti", kurduğu bir ihtilâl cemiyetinin adıdır. Hareket Ordusu bir orduya bulduğu isimdir. Hatay onun buluşundan çıktı.

Çanakkale, Anafartalar düşmanlarına hürmet telkin ettiği yerlerdir ve Adana bugünkü büyük şeyleri ilk düşündüğü yer olmakla bahtiyardır.

İnönü, Dumlupınar, Sakarya, coğrafyada geçen bir takım kelimelerdi. Mustafa kemal arkadaşlarıyla birlikte bunları tarihte geçen, dilimizden düşmeyen kelimeler haline getirdi.

Kimin aklına gelirdi ki, meçhul Sakarya, ücra Sakarya bir gün kız çocuklarımıza ad olacak. Kimin aklına gelirdi ki, meçhul İnönü, ücra İnönü bir gün onun büyük gaza arkadaşına Soy adı olabak.

Kelimelerin de talisi, talisizi var: Düşünün ki, Lozan da kelimedir. Mondros da kelimedir.

Şimdi bize uzaktan gelen Trablus gibi, Balkan gibi seslerin içinde yaşadı.

Harbiumumî, mesullerinin yüzünü kızartan, milletin kalbini sızlatan bir harptir ki içinde, Mehmetçiğin kanını helâl ettiği cephelerde O vardır.

Evet, vaktiyle bizim olan yerlerde gezdi. Ve bir gün biz-bize kaldığımız zaman genç Ankarayı meflûç saltanatın karşısına taptaze dikti. Tarihi Ankara kalesinin gölgesinde gaziler buluştu. Küçük Çankaya koskoca Dolmabahçeye meydan okudu.

Mukadderat Onu Trablus, Balkan, Harbiumumî manevra-

karında yetiştirmişti. Millî Mücadeledeye komandan yapmak yap-
mak için.

Hatıranın başlıklar: askerler, öğrenciler, zilline imza-
lanmış mahkemeler, binyazmalar, karpal patlayıcılar ve zavallı millet
devri başlangıcı, güzelim vatan parçalarının kara; mezar sahilleri,
devre düşürülen yılanlara vurduğu devrede ise yılan başı ez-
melik grupları mahkemeleri düşürdü. O oldu ve inandığına in-
anlar oldu.

Enin, arisi, olmayan bir hükümetin olmayan erkânınar-
lıyıcılığı, olmayan komanda beyliğinde değeri kendi vatanın-
dan, kendi milletinin çocuklarından, kadınından, çocuklarını in-
dirdi. Ve vatanlara hitap etmesini bildiği.

Ak vicdanlar, kara vicdanlar o zaman belli oldu. Şer ve
hiyaset, günahların ağırlığı dar ağaçlarında tartılar. Aş gör-
ü yataklarında da livas odunları rızale verildi.

Baba ağlama, oğlu babasını, kardeş ağbeyini, Ayyıldız
Fatma'nın yavulmasını onun emrine verdi.

Millet, iniforması ebesesi içinde bir asker sağı olduğu-
na gördü. Mehmetçik komandanını başbozuk kyaletleriyle de ta-
ndı. Ve askerler kula karanlık, inkilâplar kolay olmadı.

Savaşlarda, gazalarda, kazalarda gününe göre yakan, yıkan,
deviren inkilâplarda Onun hayatını alab keredü. Milletın dıvaları
ve düşükleriyle makadherat onu bize bağışladı. Onun, son yıla-
rında sihatine kıymet vermiyerek harcadığı hayatını, eserleri
perçinlenmiş diye, makadherat 1938 Teşvîsatisinin bugününe
kadar getirmeye çalıştı.

O, yer yününde bir imandan uclar çıkabileceğinin tek ba-
şına kalsa da kan istedi. Ve yaşadığı son yılın Cümhuriyet
bayramını hiç düşünse iştebilmek, ondan sonra ölmek son sa-
dık oldu.

Geç gelmişti, erken gitti.

Bir halo hikâyesi dinlemiştim: Merhum, müziği severdi.
Kimbilir hangi haloda "Hani köylü?", diye sormuş, getirmişler.
Bir kızı "Köylüyü dansa kaldır.", emni vermiş, danstan son-
ra yerlerine döneriken kızı "Nası?", diye sormuş. Kız nezake-
ten "Biraz geç kalmış., cevabını vermiş. Bunu duyan köylü,
kaşlarını çatarak, sesini yükselterek ve onu göstererek "Ben geç
kalmadım; bu adam geç geldi., demiş. Bu söz, Gazinin çok
hoşuna gitmiş.

Hakkaten o, daha erken gelmeliydi. Erken gelseydi bel-

ki bu yıl cümhuriyetin 28 inci yıldönümünü kutlardık.

Fakat muhakkak ki mukadderat onu, kendisine en muhtaç olduğumuz güne sakladı.

Babayiğit bir askerdi. Ve askerce konuşmasını bilirdi. Öfkelendiği zaman "şimdi ayağıma çizmelerimi çekerim,, dediği meşhurdur. Onun ayağına çizmelerini çekmesinin ne demek olduğunu bilen bilir, anlıyan anlardı. Bu söz bir haber halinde gideceği yere kadar gider. Bulacağı kulağı bulur ve bir ültümatum tesiri yapardı.

Bugün, o, yok. Fakat icap ederse onun ağzından, arkadaşının ağzından, hep bir ağızdan söyleyebiliriz: "Ayağımıza çizmemimizi çektirmesinler!,,

Sesine, bakışına, emrine, işaretine ne kadar alışmıştık. Onu ölmüş bilmeye halâ alışamadık; "merhum,, sıfatına hala alışamadık.

Adıyla yapılmış terkiplerden, tâbirlerden ve kendi buluşlarından, tatlı, eğlenceli fakat çok mânidar bir küçük lûgat yapılabilir. Meselâ, şöyle olur:

Ayağıma çizmemi çektirmeyin — İlâni harp, Atatürk meydanı — Cebhe, Atatürk caddesi — Yarına giden yol, Atatürk yazısı — Yeni harfler, Atatürk köşesi — Türk çocuğunun kalbi, Atatürk kitabı — Destan, Atatürk takvimi, 23 Nisan, 30 Ağustos, 29 Teşrinievvel, 15 Mart, 19 Mayıs ve heyhat 10 Teşrinisani

Bakışları hedef görmek içindi. Parmağı hedef göstermek içindi. Yorgulukları, fedakârlıkları millet içindi,

Biz buraya ağlamaya gelmedik. Şüphesiz gülmeğe de değil, Ona "Sesini duyuyoruz, yolunda yürüyoruz,, demeğe geldik. Tekmil haberi vermeğe geldik. Herşey yerli yerindedir. Kurduğu makine işlemektedir.

Arkasında okur yazarı çoğalmış bir halk kütlesi; hürriyet sahibi, rey sahibi bir kadınlık medenî bir kanun bıraktı. Hakimiyetini ele almış, kendi kendini idare, eder irade sahibi bir millet bıraktı. Dilini, tarihini öğrenmiş, halktan ve halkçı münevverler, şapka giymiş başlar, istikbale bakabilmeyi ondan öğrenmiş gözler; ışığı kafeslerde kalburlamadan alan bir mimarî bıraktı.

Asker Atatürk bu toprağın nasıl ekileceğini, çorakta nasıl ağaç yetiştirildiğini ilme, fenne isbat için çiftçi Atatürk oldu. Tıpkı cebhe dönüşünde tarlasına koşan Mehmetcik gibi,

Bize böyle ibret dersleri bıraktı.

Kendi işini yalnız harbte değil, her sahada kendi gören becerikli bir nesille, yerli kasalar, yerli bacalar bıraktı. Kısaca, milletine kendine inanmak, kendi elile yapmak kudretini bıraktı.

Daha ne bıraksın.

Her bayramı onun mâneviyetinin işçisiyle, izcisiyle, talebesiyle, askeriyle, topu, tüfegi ve tankile, büyüğü, küçüğü, kadını, erkeği asker bir millet geçiyor: Cümhuriyet geçiyor.

Gözleri arkada kalmıyacak. "Benden sonra ne oldular ne olacaklar?," diye korku duymıyacak.

O, bize hürriyet ve saadet vermesini bilirdi. Biz de onu kabrinde rahat uyutmasını bileceğiz. Gözü arkada kalmadığının en büyük delili bugün, başımızdadır.

Böyle adamların abidesini yapmak güç olur. Onun için gecikti. Tek bir abidede Anafartaları mı göstereceksiniz? Cümhuriyeti mi, altı oku mu, kadınlık hürriyetini mi, tarihi mi, dili mi, halkevini mi, yazıyı mı göstereceksin? Bu kadar çok şeyi ifade edebilecek bir abide yapılamaz.

Kabahat mimaride değildir. Tam bir destanı da aynı sepele yazılamadı.

Bununla beraber ortada henüz görülmemiş, kıyılmadığı için toprağa konamamış bir aziz ölü vardır. Katofalk demeğe bir türlü dilim varmıyan mukaddes tabutu vardır. Ve mezole denmesine tahammül edemeyeceğim. Türbesi elbette yapılacaktır. Ve milli bir ziyaretgâh olacaktır.

Türbesine bekci, bir asker yaraşır.

Taşına yazı, kendi adı yaraşır.

Kendine sorsak bu yurdun topraklarında bir meçhul asker tevazzuu ile işaretsiz yatmayı tercih edecektir. Onun büyük-lüğüne, böyle söylemek yaraşır.

Bize de yalnız bu emrini... Emirlerinin içinde yalnız bunu dinlememek yaraşır.

Bugün, yattığı yerden "Muvakkat kabir,, diye bahsediyorlar. Kâşki muvakkat olsaydı da uykusunu aldıktan sonra uyan-saydı ve karşımıza dikilip "hangi ölüden bahsediyorlar? Ben buradayım,, deseydi.

Arif Nihad ASYA

ATA SEVGİSİ

— Ölümünün Yıldönümünde —

938 . . . İkinci Teşrin "10," du,
Dizlerimin üstüne çırpınan bir kuş kondu...
Bu garip hâdiseyi tahlil etmekte iken,
Oldu bir havadisle tüylerim diken, diken:
Dediler: "Ey zavallî! Sustu taptığın ATA ' n l..."
"Bu türlü bir felâket görmemişti bu vatan!..."

Bu müdhiş kara haber çalkalanırken dört yanda,
Bir durgunluk hissettim nabzımda vuran kandal..
Yükselirken feryâdım perde, perde ALLAH'a,
Bürünmüştü kâinat baştanbaşa siyaha!..

Eli böğründe kalan Türklük coştı, ağladı,
Cihan da, bizim gibi yüreğini dağladı !..
Dul kadınlar yetimler, saçlarını yoldular,
Yurdumun dilberleri, güller gibi, soldular!..

Kalblerdeki acılar bir parça dinsic diye,
Bizi perişan eden Gök yere insin diye;
Günlerce bir divane gibi haykırıp durdum,
Mukaddes isyânımı Gök Tanrı'ya duyurdum:
" Kapanırken secdeye kulların dizi, dizi, .."
" Tanrım! Sana revâ mı ATA'sız koymak bizi?.. .."
" Neyliyelim dünyayı bundan sonra ATA'sız?.. .."
" Bağışla kusurumu kullar olmaz hatasız !.. .."

ATA'm ! Sensiz yaşamak bir başka ölüm bize!..
Huzurunda Azrâil neden gelmedi dize?...
Sen Tanrı'ya en yakın, en sevgili bir eştin;
Varlığınla cihanı ısıtan bir GÜNEŞ'tin !..
Bir ateş bağrımızı tutuşturup, yakmada,
Gözlerimiz ardından körleşerek bakmada!..
Doyulurmu bakmakla engin ufka, denize?..
ATA'm! Seni sevmek de bir ibâdettir bize!..

Bayrağımın da boynu bencileyin bükülü,
Yanardağ var içinde eşmeyiniz bu külü

Cemal Oğuz ÖCAL

İlk Būyūk İnsanımız

Tarih, hiç bir insanın arkasından, üç yıl öncenin 10 Teşrinisanısındaki kadar göz yaşı döküldüğünü yazmamıştı. Üç yıl evvel o gün taşile, topragile, büyükten beşikteki çocuğuna kadar bütün Türkiye, bütün Anadolu ağladı, sızladı: Babamız Atatürk öldü diye.

Yazan :

Hadiye Tangüner

O günkü göz yaşlarımızın seli, hıçkırıklarımızın tesanüdü kadar kuvvetli bir matem temposunu ne bir millet tutmuştur, nede tarih görmüştür. Bu eşsiz eleminin Türk milleti üzerindeki tesiri, izah imkânının dışında kalan bir sahne olmuştu : O gün başlı başına bir tarih kapanmıştı; bütün bir millet ağlamıştı. Bu topyekün ağlayış, Türk milletinin kara bahtını aydınlatan, Türk ülkesini Türke tekrar mal eden bir insan içindi.

Büyük kumandan, büyük maarifçi, büyük sulhçu, büyük inkilâpçı, " her şey .. di O.

Bizim memleketteki ideoloji büyük demokrasilere yakındır. Bu memleketlerde bile diktatörlük idaresi taraftarları zaman zaman kendini gösterirken, Cumhuriyetin banisi Ebedî Şef, bu sıfatı, kendisini tahkir eden bir kelime telâkki ederek daima red etmiştir.

" İçeride barış, dışarıda barış .. gibi Türk siyasetinin esas prensipini Atatürk ortaya atmıştı.

Ata büyük bir harpçi idi fakat, barışı da samimi olarak isteyen, çok seven insandı. Çünkü geçmişteki savaşların bu memleketin başına ne hesapsız zıyanlar açtığını bilir, bunun en doğru muhasebesini o yapardı.

Ebedî Şefi tarihin burcuna biz dikmiştik. Ve şimdi de o bayrakla inkılâpların yalçın zirvesine yükseliyoruz. O, zaferi, inkılâbı, Sarayları ve kendini bize veren ilk büyük insanımızdı. Onun, bize bıraktığı hazineler büyüktür; bu hudutsuz kaynakların, bereketli toprakların, neslin ömrü boyunca çağlıyacak tükenmezliği var.

Asil millet, Atatürkün candan arkadaşı, temiz evlâdı Millî Şefile bu muhteşem hediyeleri bağrında saklamaktadır : Kadınıyle, erkeğile, çocuğu ve askeriyle, evlâtlarımızdan başka, bir tek kimseye vermemek üzere.

Hadiye TANGÜNER

Folklor Denemeleri :

BİRİNCİ BÖLÜM

Derleyen ve Yazar :

Cemal Oğuz ÖCAL

— F —

- 1148 Feleğe güven olmaz.
1149 Feleğin işleri, ayıya kaval çaldırır.
1150 Felek, kimine kürk geydirir, kimine yelek.
1151 Felek, kimine karpuz, kimine kelek.
1152 Feleğin sitemi hep bana oldu, dostlarım ağladı, düşmanım güldü.
1153 Feleğin çarkı kırılınsın,
1154 Felek, kimine kavun yedirir, kimine kelek. Bizim hisseye de düştü bir ham düvlek.
1155 Felek, adama her zaman yâr olmaz.
1156 Felek, bilir.
1157 Fakirlik, ayıp değildir.
1158 Fakirlik ayıp değil, tenbellik ayıptır.
1159 Fakirin tavuğu, zenginin atı kıymetli olur.
1160 Fakirin çocuğu, zengininin atı kıymetli olur.
1161 Fazla aş, ya karın ağrıtır, ya baş.
1162 Fazla mal, göz çıkar-
maz.
1163 Fırsat, her zaman ele geçmez.
1164 Fırsatı kaçırma.
1165 Fesi düştü, keli göründü.
1166 Foyası meydana çıktı.
1167 Fal yok, yumurta yok.
1167 Fırsattan evvel fırsat var, namazdan evvel boğaz var.
1169 Fakirlik, ateşten gömlektir.
1170 Fakirin tavuğu, tek doğurur.
1171 Fırıldak gibi döner.
1172 Fıkır, fıkır fıkırdar.
1173 Fıkır, fıkır kaynar.
1174 Fitne, uyuyan yılanı benzer; uyandırmamak lâzımdır.
1175 Fare deliğe sığmamış, bir de kuyruğuna kabak bağlamış.
1176 Feleğin çenberinden geçmiş.
1177 Fıkaranın eşdiği kuyudan su çıkmaz.
1178 Fazilet, hürmet görür

Hindistanda Yaz

«Hindistana gidenler ora yaylalarının ağır ve hayal dolu havasında, neş'e, ıstırap, Hayat ve Ölümün anide gelip geçliğini, nasıl birbirinden ayrılmaz şeyler olduğunu ve eşsiz güzellikleriyle ruhları teshir eden bu semanın altında sonsuz bir hayal alemine nasıl dalındığını bilirler.»

Hafif bir gölge narin göğü bulandırır ve dalgın düşünceli gözleri, güneşin yeni parlamaya başlayan Bronz renkli ışıklarından korur. Sükûnet tepelerin üzerine kanatlarını gerer ve bu sükûnun eşsiz cazibesi arasından damla damla yaz rüyaları süzülür.

Ovada sıralanmış esmer ekin yığınları sakın sakın gün'ü bekliyen eski Hintli Kulübelerine benzerler. Ben bu yığınlarda eski Hint hayatını bütün sevinç ve elemelerle ruhunda canlandıran hayali insanların yaşadığını tahayyül ederim.

Akşamleyin gurubun kırmızılığı batıda alçalırken, meşe ve kara'ağaç yapraklarının hışırtıları arasından, uzak tarlalardan dönen kabile halkının avdet şarkılarını işitir gibi olur ve binlerce sene evvel yakılan köy ateşinin parıltısını görür, dumanlarını koklarım.

Henry Wan Dyke'dan

Mümtaz Göktürk

Grammer Terimleri

— I —

Yazan : M. BAKŞI

Yeni çalışma yılına girerken önelgemiz terimlerin hepsini birden bir iki betkede sıralayıp bunları ne yolda ve neden ötürü seçtiğimizi anlatmak gerekligi karşısında bulunuyoruz. Araştırmalarımızı sonra derinletiriz.

En başta söz bölümlerine ad koyalım :

İsim — bunun türkçesi (ad) tır. Ve bunu herkes böyle kullanmaktadır.

Sıfat — buna karşı (san) demişler, bizde daha eyisini bulamadığımız için öyle kullandık. Adı sanı derken adı ve şöhreti demek istediğimize göre tam sıfat karşılığı değildir. Garp dillerinde kullanılan (adjectif) addan önce getirilmesine göre verilmiş bir terimdir. Bizim sıfat deye ayırdığımız sözler yalnız (adjectif qualificatif) lerdir.

Bundan ötürü (adjectif déterminatif) leri (tangı) adile ayırdık. (harfi tarif — article) de bu takıma girer. Bunlar bir isimden evel gelerek onu tanıtır. (Tayin sıfatı demektense tanımak filinden (tangı) terimini daha uygun bulduk.

Fransızca (qualité, qualificatif) quel kökünden alındığına göre Türkçesi (nicelik) tir. Bundan dolayı sıfatı tarif ederken (bir varlığın niceliğini bildiren söydür) diyoruz. Ancak qualite ve vasıf ve nait karşılığı başka bir kök bulmalıdır.

Zamir — Arapçası gizlilik anlamından alınmıştır : Adı söylenmeyip gizlendiğinden dolayı. Garp dillerinde ise (pronom) tabiri bu kelime adın yerini tuttuğu için kullanılmıştır.

Biz anmak filinden (angı) terimini kullandık. Çünkü zamir ile önce geçen bir ad alınır.

Fiil — Türkçesi iş demektir. (İşsöy) deyip geçtik. Garp dillerindeki (verbe) kelimesi daha ziyade kelim — kazıyye demektir. Fiiller sözün ruhu olduğu için onu kullanmıştır.

Fiili tarif ederken Frenkler bir hareket veya durum bil-

diren kelimedir diyor. Araplar üç zamandan birine delâlet eden kelimedir, diyor. En doğrusu bu ikisini birleştirmektir.

Fer'i fiil — Garp dillerinde kemlie sırası (participe) e geldiğinden eski gramerlerimizde buna karşılık (fer'i fiil) deyip geçmişlerdi.

Participe demekle müşterek siğa kastediliyor : İsmi fail ve ismi mefulden ibaret olduğu ve aynı zamanda hem sıfat ve hem de fiil sayıldığı için. Bu bakımdan buna şimdilik (İşsan) dedik daha iyisin arayacağız.

Harfi Cer — Bu istilah Arapça'da bu kelime mefulü fiile çekip bağlandığından dolayı verilmiştir. Garp dillerinde (préposition) diyorlar : İsimden evel konulduğu için. Halbuki bizde harfi cerler isimden sonra gelir. Buna karşılık (ilemek — vasletmek) fiilinden (ilem) terimini bulduk.

Harfi atıf, rabıta — Buna da kelimeleri veya cümleler bağlamak rolüne göre (bağlam) dedik.

Zarf, Hâl — Bir işin yapıldığı muhit ve şeraiti bildiriyor. Adverbe tabiri ona göre zerilmiştir. Zarflar, fiilden başka sığa da tadil ettiği için (mütemmim) anlamına geometride kullanılan (bütay açısı) ya benzeterek (bütaysöy) demiştik.

Zarflar müstakil kelime nevi olmayıp bu istilahu cümle içinde aldığı role borçlu olduğuna ve bu vazife çeşitli bulunduğuna göre hem zarf bahsini hem de terimini yeniden gözden geçirmek münasiptir.

NİDÂ — Bunun Türkçesi (ün) dır.

Şimdi (astbölüm) terimlerine geçelim.

— Ad —

Müfred	—	tekil
Cemi	—	Çoğul
Müzekker	—	Erkek
Müennes	—	Dişi
Cins isim	—	Ertakad, Kamul, Genel
Has isim	—	Özelad
Mürekkep isim	—	Katınç ad, bileşik ad
Mücerret	—	Yalın
Muzafün ileyh	—	(Genitif) bütay ad
Muzaf	—	Öz ad

Garp dillerinde (İrap - declinaisen) bahsinde genitif varsa da muzaf için bir terim aranmamıştır. Çünkü cümle için-

de muzaf rol sahibi olan ismin kendisidir.

Muzafün ileyh de bir mütemmimdir. (Coplement du Nom)

Bizde ötedenberi izafet ter kibine alışılmış olduğundan ve sentaksda nakış ter kıklar arasında yeri bulunduğundan izafet ter kiplerine de bir ad koymak mecburiyetindeyiz. Bunu ararken başka bir yerde Arapça izafet karşılığı komak mastarını esas tutmuştum.

— S A N —

Sanların derecesini göstermek için (büyültme, azaltma, çoğaltma, berkit benzetme, üstünlük) terimlerini ve mukayese karşılığı olarak ta karşılaştırma sözünü bulduk.

— T a n g ı —

İşaret sıfatı	—	Gösterme tangısı
Müphem sıfat	—	tansık tangı
Soru sıfatı	—	Soru tangısı
Sayı sıfatı	—	Sayı tangısı

— A n g ı —

Şahsi Zamir	—	kişilik angı
İşaret zamiri	—	gösterme angısı
Mülkiyet zamiri	—	ıslık angı
Mutavaat zamiri	—	dönek angı (rofléhis)
Soru zamiri	—	soru angısı
Müphem zamiri	—	tansık angı
Fiil zamiri	—	İşşöy angısı

Fiil zamiri Garp dillerinde yoktur. Fiillerin sonuna gelen edatlara bizde bu ad verilmiştir. Hakikat halde asıl fail bunlardır. Bunlar kişilik zamiri kısaltmasıdır : (geldim) demek (geldi men yani geldi ben) ben geldi demektir. Gideriz, gidenimiz — gider biz muhaffefidir.

Nisbi zamir, prènem relatif, biz buna ulama angısı deyip geçtik. Bu adı Arapçada ismi mensurdan aldık. Kavaid kitaplarımızda Nisbi zamir adile bir tek (ki) gösterilmiştir. Bu Türkçe (ki) dir. Masanın üstündekini getir.. gibi.

Garp dillerile karşılaştırılınca onların ifade tarzını taklit ederken kullandığımız bir (ki) daha vardır ki, o da farisi edatı beyandır. (Onlar ki verir lâf ile dünyaya nizamât — Bin Türlü teseyyüp görülür hanelerinde) gibi.

Sentaksda bu bahsi bir daha gözden bir geçirmek gerektir.

M. BAKŞI

Şikâyet

Hey bre ağalar gelin
Beği şikâyet edelim,
Söylen çektiğimiz neden
Yoğu şikâyet edelim.

Yollar menzilde kalıyor,
Alçaldıkça alçalıyor;
Buluttan rüşvet alıyor
Göğü şikâyet edelim.

Fezalar dolusu derd var,
Yalnız köylülerde mert var,
Boş yere akıyor sular,
Dağı şikâyet edelim.

Turna bağının, gülüyüz,
Taşlı dağların yoluyuz,
Göğcelim şimdi ölüyüz
Sağı şikâyet edelim.

Kemal Sadık GÖĞCELİ

Bir Doktorun Ödevi

Yazan : Remzi Ayhan

Eser, tamamen içtimai ve terbiyevidir. Sosyete çılgınlıkları ile daima sarhoş gezen, et ve şehvetten başka hiçbir şey düşünmeyen prensibi bir zenginlik asilzadesinin masum hayatları, sâf cemiyetleri, fenni, eczaları ve Beşeriyetin kurtarıcısı olan tababeti dahi para ile elde edeceğini sandığını ve bu düşünüşün korkunç bir uçurumdan başka bir şey olmadığını öğretiyor.

Perde açıldığı zaman "Zehirli Kucağı,, hatırladım. "Katil sehbeda solar,, cümlesi ile — Kanun adamı — aklıma geldi. "Bu kadar alçalabiliyormusun insanlık ruh,,? ile de Othello, selimin ağzı ile konuşuyordu. Hele "Babamı kurtarmak lâzım,, a gelince — Hamlet'in delirme sahnesi önümüzde sırtıyordu...

Vedat Ürfi Bengü bu piyesi ile yeni bir tiyatro halitası meydana getirmiş.

Üç perdelik olan bu dramı Rejisör Hamdi Paramyok e- lindeki malzemenin kıtlığına rağmen eseri profesyonel turuplardan çok üstün bir şekilde Drije etmekle bize sana'tın en ince noktalarını göstermiş oldu. Hele doktoru oynarken Suat Macidin suratına para atışı ile —Allah da şahidimdir ki onu ben öldürmedim— sözleri bize çok şeyleri hatırlattı. Ve evimizin tiyatro kısmının sarsılmaz kabiliyetleri kucakladığını gösterdi. Sadrettini oynayan Necmi Şenelle, Rantiye rolündeki Veli Altunay şaheserdi. Asistan iyi. Avukatla, misafiri oynayan gençler biraz zayıfca idi.

Hele Nermini oynayan bayan bize "gelinlik,, yaptı. Fren- gili rolündeki gençte fena değildi; yalnız cigara içmesini becere- miyordu. Halkevi temsil kolu ile Başkan Doktor İzzet Bilgeri tebrik eder, daha çok şeyler bekleriz...

Remzi Ayhan

Eski Türkü ve Destanlarımız

Yazan : **Naci KUM**
Müze Müdürü

Radyo merkezimizin değerli neşriyatı arasında, son günlerde halk türkülerimizi bize belletmek hususunda gösterdiği gayreti şükranla ve sevinçle anarım.

Mesleğim icabı halk arasında yaptığım tetkikler sırasında ve elde ettiğim birçok yazma ve mecmualar arasında yazıp topladığım eski türkü ve destanlarımızı bu sahifelerde neşretmekle Radyolarımızın mesaisine ve bu işle uğraşanlara hizmeti sayarım. Bunlar arasında öyle değerli parçalar vardır ki, Türkün tarih boyunca geçirdiği maceraları ve duyguları gönlünün ince sezgişlerini ifade ederler.

Destan ve kısa Türkülerin çoğu, halk hanende ve sazçıları tarafına hususî bir beste ve eda ile terennüm edilir, "Bozlak ağzı,, denilen uzun hava makamı destanlar için başlıca besteyi teşkil eder. Türkülerin ise bittabi ayrı ayrı besteleri olmak gerektir. Biz burada yalnız güfte ve metinleri vereceğiz :

Yalvaçlı Bayan Müşerref'ten dinlenen bir türkü :

Kız bahçene üç gül dikdim tutarsa
Çıkar dallarında Bülbul öterse
Benim vadem senden önce yeterse
Üç gül dikin kabrimin başına

İnci midir elmas mıdır dişlerin
Kudretten mi çekilmiştir Kaşların
Bir omuzdan bir omuza saçların
Yürüdükçe döğer ince belini

Gelin giyer basmaların morunu
Gelin bilir ayrılığın zorunu
Uzat derim uzatmıyor kolunu
Felek kırdı kanadımı kolumu

Ey kız seni aldım bir heves ile
Annen bayram etsin kara yas ile
Keskin şarap içtim billür tas ile
Kararsız verdin de öldürdün beni

Arslan yârim yaylâlarda oturur
Ellerini soğuk suya batırır
Çok güzellik başa belâ getirir
Örtüver yorganım hayalin üstüne

Benim yârim aktır günden kararır
Pek küçükten işe gelmiş yorulmaz
Dolanda gel hanayların ardını
Pençereden soğuk sular verilmez

Haticedir kızın adı Hatice
Hamamdan geliyor gelin görünce
İkimizde bir dōşeğe girince
Yalan dünya cennet olur o gece

Yeşildir Elmamın dalı eğilmez
Karşıdan karşıya güzel sevilmez
İlin kızı kendi gelip sarılmaz
İller kapısına kol olmayınca

Yüce dag başında bir Kara Leylek
Leyleğin ağzında kınalı değnek
Felek bana geydirdi bir kanlı gömlek
O gömleği giyer giyer ağlarım

Evimizin önü biber sekisi
Pembe güle benzer yârin kokusu
Toplanmışlar güzellerin hepsi
Bilemedim benim yârim hangisi

Gökte uçar alay alay Durnalar
Seçemedim içinden de beşini
Eve vardım buladım eşimi
Tutamadım gözlerimin yaşını

Şu yolları yürüme ğe diz ister
Sarıp yatmağa dilber kız ister
Yâri eğlemeğe tatlı söz ister
Eğleyemedim benim yârim hangisi

Kerem derki Őu dağları aŐmalı
Sevdiĝim bir gûzele kavuŐmalı
Önû pınar ardı hamam çeŐmeli
Bir tas içsem hararetim geçmeli.

Osman Ele Türküsü [1]

Nevşehirin Maçcan (Avcılar) köyünden Sazcı Yaşardan
dinlenmiştir.

Osman efem gider yolun sağına
Atım işlemiyor Bulgar dağına
Mevlam sabırlar versin Türkmen beĝine
Kumda Balık oynar deniz dalgalı
Felek Hañçer vurdu sinem yaralı

Osmanın bindiĝi yaldızlı eĝer
Her gelen kurşunlar anam Osmana değer
Kurşunlar geldikçee boynunu eĝer
Süpürün Hanları Osman geliyor
Şu dağların serdarı arslan geliyor

Süre süre indirler MaraŐa
On iki Kaymakam dört dane paŐa
İfade sorarlar yatan ileŐe
Yattım hapishane elinden senin
Ölmedim ki kurtulaydım dilinden senin

Osmanın bindiĝi Arap doru
Gönül özler anam Niĝdeyi Boru
Mevlâyı seversen gel bura doĝru
Osmanın bindiĝi arap Kûheylân
Gene mi geliyor karalı bayram

[1] İspartanın Yalvaç kazasının Köstük köyünden olan meşhur Mulla Veli oĝlu Osman Zeybeĝin türküsü isede hayli istihaleye uğramıştır. (On) mecmuasında aslı tarafımdan neşredilmiştir.

Akşam olur hapishane kilitlenir
Kimi kâğıt oynar kimi bitlenir
Kiminin evrakı gelmiş keyflenir
Yandım hapishane yandım elinden
Ölmedim ki kurtulaydım dilinden senin

Çift damına efem Agop çıkınca
Sağına soluna Lüver dakınca
Gelen atlı Osman efe deyince
Süpürün damları Osman geliyor
Kır atın üstünde arslan geliyor.

Ferahî'nin bir Türküsü [2]

Dilber ne zeynetli bağ gelişinin
Anber gibi kokar meyven nesinden
Dertliler şüphesiz bulur dermanın
Koparsın yemişin bir tanesinden

Söylerken dilinden rahmet saçılır
Lebbinden aşkla Zemzem içilir
Bir gez sarılırsam gözüm açılır
O yosma civanın meyanesinden

Afeti devran der görenler sana
Ah eder aşıklar hem yana yana
Ferahî der himmet Şeftali bana
Ver çıkmadan aklım zivanesinden

T Ü R K Ü

Kayserinin (Çevril) köyünde köy odasında Saz çalan ve türkü söyleyenlerden yazıldı.

Çekin alay düzülsün elâ gözler süzülsün aman aman
Alaya girmeyenin yar bana bana vurdun boynu üzülsün

[2] Ferahî : Nevşehirin Orta Hisar köyünden Şabon zode Mustafa efendidir. 1887 de ölmüştür. Mahlası (Ferahî) dir. Nevşehirde yazı hocalığı yapmıştır. Bu türkü Avanosun (Genezin) köyünde bir çönekten yazılmıştır.

Ak daşı kaldırsalar Yılanı öldürseler
Küçükten yar seveni yar bana bana cenneîe göndersinler
Pençereden bakınır çokça altın takınır
Kızın gönü var amma yar aman aman Anasından çekinir
Tut dibinden Merdiven dibinde oldum devran
Şeftali vermiyen kızlar ne din bilir ne iman
Bir taş attım tarlaya varıp kuş yaralaya
Şeftali vermiyen kızları saçından tutup hırpalaya
Ennarım yaka yaka yoruldu yola baka
Hiç bir dostum yok mudur gire koynuma yata
Ey Mısır Mısır ille düvelin kısırı
Karılarda var amma oldum kızlar yasiri
Kırmızı boyunbağı par par yanar yanağı
Kızlar atmış kapağı göğsü gönül yatağı
Dam başında üç güzel damın çevresin gezer
İkisi şöyle dursun en küçüğü pek güzel
Çık çıkalım çardağa yem dökelim Ördede
Ördek yemi yiyende gelek dudama dudama
Yar bana bana bana öldüm aman yar...

Nuri Beyin Türküsü

[Ağibet] Genezinpe Ferahînin eserlerini istinsah etti-
cevnekten yazılmıştır :

Felek bana bir hal etti şu cihanda
Zülmedip mahvetti hanımanımı
Gayri kıldı saklıcağım kemanda
Kökünden söndürdü hanımanımı

Ben bir arslan idim Şeyhlar dağında
Şühretim var idi sol ve sağımda
Pehlivan oğlunun bir ocağında
Devran süren yüce namım var idi

Yiğit meydanına at katar idim
Düşman mertlerine kurşun atardım
Zalim el uzattı bozdu katarım
Kaflemle çekti can kervanımı

Kâfir nasıl kıydın tatlı canıma
Uzattın Kamanı ak gerdanıma
Hem canıma kastettin hem imanıma
Tan atası aldı dört bir yanıma

Mevlâm kahredesin Çerkus sürüsün
Bu âlemde koyra anın birisin
Kurusun elleri dili çürüsün
Döktü zalim benim kanlı yaşımı

Açıldı sineme zehri hicran
Kesilen başımda döndü bir kazan
El vurman yarama hekim elaman
Niçin kurtarmazsin tatlı canımı

Kurşun daldı sineme tenim üzüldü
Yaralarım al kan ile süzüldü
Kurudu bostanım bağım bozuldu
Henüz verdi hak benim görün bostanımı

Necli küheylânım durmaz gişnerdi
Misafirim konar odam işlerdi
Cümle gelen benden hoşlanırdı
Gayri unutulur nam ve şanıma

Söyleyin Pehlivan beyleri gelsin
Gelip düşmanımdan hakkımı alsın
Bu hırs davamız Mahşere kalsın
Alır hak zalimden hun amanımı

Sana da malûm olsun ruh pederim
Bugün ahrete doğru seferim
Bayramda vekilim Nuri Haydarım
Hasretle andırsın benim namımı

Elvadalar olsun kaşı helâlim
Kalmadı takatım tende mecalim
Emanettir canım geldi ecelim
İnciden olmasın bir Osmanımı

Genç yaşımda felek sundu bir bade
Bülbül gibi düştüm ah ve feryada
Söyleyin de Guriye gelsin imdada
Göz yaşıyla yazdım bu destanıma

Naci KUM

Yan Gönül

Bir od düştü bağına tutuş Gönül, yan Gönül!
Gece, gündüz (A T A) nı her dakika an Gönül!
Kaptırmışsın kendini bir mukaddes sevgiye
Bu uğurda fedâdır bir değil bin can Gönül!..

Cemal Oguz ÖCAL

S A A D E T

*Yasemin dallarından süzülen mehtap
Okşarken şimdi sukûnun saçlarını,
Fısıltılar duymaktayız yıldızlardan
Bulutlara açtığımız yelkende.*

*Sana salkım söğütlerin,
Eğilerek busesini verdiği gün
Uzak iklimlerden boşalır hüzün;
Ve gölgelendirir rüyalarımızı,
Erguvan dallarındaki saadet.*

Sami GÜRLEV

FOLKLOR :

Çifte Çapa Manileri

— III —

Yazan Ve Derleyen :

Kemal Sadık GÖĞCELİ

(Geçen Sayıdan Arta Kalan)

64

Irhanım pençe pençe
Kim sever seni bence
Yazdırayım cemalın
Gezdireyim bilemce
Amanada
Canımda

65

Irhanımı eğdiler
Hatırıma değdiler
Hay kız senin yüzünden
Bugün beni döğdüler
Amanada
Canımda

66

Irhanımsın benimsin
Dalın yere eğilsin
Muhabbetin çok amma
Neynem benim değılsin
Amanada
Canımda

67

Irhanım sini sini
Ben sevdim birisini

Vursa cellât boynumu
Söylemem doğrusunu
Amanada
Canımda

68

Gemici başımısın
Cevahir taşımısın
Versem sana bir mendil
Bilence taşımısın
Amanada
Canımda

69

Kahveyi kaynadırlar
Fincanı oynadırlar
Gelin olan kızları
Söyletip ağladılar
Amanada
Canımda

70

Mendilim benek benek
Ortası çarhı felek
Çöp kurdum yuva yaptım
Ayırdı zalim felek
Amanada
Canımda

71

Mendilim dalda kaldı
Gözlerim yolda kaldı
Şo benim garip gönlüm
Karşı karada kaldı
Amanada
Canımda

72

Mendilimde kara var
Yüregimde yara var
Ne sen öldün kurtuldun
Ne derdime çare var

73

Mendilimin yeşili
Ben yitirdim eşimi
Mendilim sende kalsın
Sil gözünün yaşını
Amanada
Canımda

74

Yemenim var sırmadan
Aç kapıyı kırmadan
Seni alıp kaçayım
Baban de Yus duymadan
Amanada
Canımda

75

Yemenim yele yele
Ben çıktım gurbet ele
Yedi mendil çürüttüm
Göy yaşı sile sile
Amanada
Canımda

76

İki çeşme Yanyana
Su içtim kana kana

Seni doğuran ana
Olsun bana kaynana
Amanada
Canımda

77

Kahveciye zarım yok
Ben ağlarım yarım yok
Eller yarimi almış
Mahpusam haberim yok
Amanada
Canımda

78

Derelerin uzununu
Kırdım yedim kozunu
Yedi yıl hizmet etdim
Alamadım kızını
Amanada
Canımda

79

Dereler coşkun olur
Karalar pişkin olur
Muradına ermeyen
Ölmezse düşkün olur
Amanada
Canımda

80

Dereler buz bağladı
Yüregim köz bağladı
Beni bir gelin vurdu
Yaramı kız bağladı
Amanada
Canımda

81

Harput yolu bumudur
Cere dolu Sumudur
Sevip sevip ayrılmak

Edeceğin bumudur

Amanada

Canımda

82

Derelerin Coşkunu

Zeytin sürer ışkını

Yar üslüne yar sevmiş

Hey Allahın şaşkını

Amanada

83

İndim dere beklerim

Ah benim emeklerin

Yar aklıma gelirse

Sızılar gemiklerim

Amanada

Canımda

84

Dut altında İnekler

Tombul tombul memeler

Memeler baş kaldırmış

Kavuşmuyo düğmeler

Amanada

Canımda

85

Dutun yaprağı bir kat

Beni aldı bu firkat

Ben yarimi bilirim

Sarı fistanlı avrat

Amanada

Canımda

86

Bizim dutlar dut verir

Yaprağını kıl verir

Ogılan büyük kız büyük

Sarılmadan tat verir

Amanada

Canımda

87

Dut bir ince çıbıksın

Ağa neden yılıksın

Gene alırım seni

Hele harmanlar çıksın

Amanada

Canımda

88

Dambaşında üç güzel

Damın çevresin gezer

Böyüğü şöyle böyle

Küçüğü bağrım ezer

Amanada

Canımda

89

Dam başında duran kız

Bayram geldi donan kız

Bayrama kurban ister

Kurbanın ben olam kız

Amanada

Canımda

— Son —

Kemal Sadık GÖGCELİ

Bir Köy Hikâyesi :

A Y Ş E

Yazan : Kemal ŞENADAM

Dagların sarp kayalarından sessiz ve sakin akan çay, zümrüt ovada çayır ve ağaçlarla bezenmiş şirin bir köy meydana getiriyordu. Köye hayat kanı olan bu güzel çayın, ıssız bir köşesinde birbirine sarılmış kalpleri aşkla çarpan iki sevgili muhabetteydi. Hayatlarının ilbaharını yaşıyan güzel Ayşe ile genç Ali, okadar çok neşeliydiler ki, çılgın gülüşleri etrafı çınlatıyordu. Bir aralık köyün genç ve güzel delikanlısı Ali, içinden kopan bir istekle, dizleri üzerine uzanmış, sevgili Ayşe'sine şu lürküyü söylüyordu.

*Yaz gelipte beş ayları doğunca
Güzel çayın kenarını sel alır.
İki gönül bir araya gelince,
Ayşe bana narkiz verir gül alır.*

Ali coştukca, coşuyordu. Çünkü mesuttu. Şarkısının ahengini ruhunun en derinliklerinden çıkartıyordu. Ayşe bu lâlif terennüm karşısında o kadar mest olmuştu ki, şarkının bittliğini bile farkedemedi. Ali ancak onu titrek sesiyle "sevgilim," dediğinde dalmış olduğu hüyadan uyandırabilmiş oldu. Ali, Ayşe'nin penbe dudakları arasında beliren tebessümden kuvvet alarak ağzından şu sözler döküldü :

— Ayşeciğim, mahsuller toplandıktan sonra evlenmemiz için, babana gidip seni istiyeceğim.

Ayşe gülerek Alisinin fikrini tasdik etti

* * *

Köyün Ağası Hasan ile onun çok sevdiği ve dertleştiği çiftçi başısı Yusuf Çavuş oturmuş konuşuyorlardı. Hasan Ağa devam ediyordu.

— Yusuf Çavuş, köyümüzün en güzeli ve dilberi olan kızın Ayşe ile oğlum Ahmed'i evlendirme zamanları geldi. Mâşallah her ikisi de geliştiler, güzelleştiler. Artık onları evlendir-

mememize bir sebep kalmadı. Ve.

Yusuf Çavuş, sevincinden Hasan Ağanın sözünü yanında bırakarak :

— Şimdiden hazırlıklara başlayalım. Önümüzdeki hafta içerisinde sevimli çocuklarımızı evlendirelim.

Hasan Ağa, Yusuf Çavuş'un sözlerini doğru bulup lâzım gelen kimselere düğün hazırlıklarını emretmek için neşeli bir vaziyette ayrıldı...

Yusuf Çavuş'un sevgili kızından başka kimsesi yoktu. Ayşe'sini yanına çağırarak:

— Kızım sana müjdem var. Seni köyümüzün en zengini, Hasan Ağanın oğlu Ahmedle evlendireceğim. Nasıl Sözlerimden memnun oldun mu?

Ayşe birdenbire neye uğradığını şaşırıldı. Bu haber onu, bir eleme, bir uçuruma sürüklüyordu. Çünkü O, yıllarca seviştiği Ali'ye sarsılmaz ve kopmaz bir aşkla bağlıydı. Evet o Ahmet'le evlenemez ve onunla mesut olamazdı. O yalnız, Ali'nin sinesinde mesut olabilirdi. Fakat, bunu babasına bir türlü söyleyemiyordu. Ayşe babasına susmakla cevap verdi. Yusuf Çavuş kızına gülerek,

— Biraz yorgunsun galiba, haydi git yat.

Ertesi gün Ali ile Ayşe çayın تنها yerinde yine buluşmuşlardı. Ayşe gözyaşları içerisinde ona Ahmet'le Evlenme haberini anlatıyordu. Ali onu teselliye çalışarak:

— Kuzum bu geceden tezi yok buradan uzaklaşalım. Uzak, çok uzak köylerin birinde ahbablarım var, oraya gidelim. ve orada evlenerek rahat bir yuva kuralım. Böylelikle sen de hiç sevmediğin Ahmet'den kurtulursun. Ayşe, sevgilim, seni benden hiç kimse ayıramaz.

Yusuf Çavuş sabahleyin Ayşe'nin odasını boş görünce şaşırıldı. Ayşe neredeydi? Ne olmuştu? Yoksa kaçmış mıydı? Hayır O kaçmazdı. O babasından ayrılmazdı. Ayşe kiminle kaçabilirdi? Buna imkân yokdu. Yusuf Çavuş bunları düşünürken masanın üzerinde güzüne bir mektup ilişti. Derhal mektubu aldı. Bu Ayşe'nin mektubuydu ve şöyle yazılıydı.

Babacığım: — Ahmetle hiçbir vakit evlenemem ve mesut olamam. Aliyi seviyorum ve kendi isteğimle buradan uzaklaşıyorum. Eğer bizim iyi bir yuva kurmamızı istiyorsan sakın buna bir engel olmağa çalışma. Gözlerinden sevgile öperim. Bütün köye ve sana Allaha ısmarladık... — Ayşe

Yusuf Çavuş mektubu okuduktan sonra neye uğadığını şaşırdı, sendeledi yere yıkılmamak için duvara tutundu.

Aradan aylar geçti, Yusuf Çavuş kızından hiçbir haber alamamıştı. Çok derin bir yes içinde kıvranıyordu. Herkes kendinden yüz çevirmişti. Bununla beraber köyün bitmez tükenmez dedikodusu her yerde her an kulaklarını acı bir hisle çınlatıyordu. O artık köyden ve insanlarından nefret etmeğe başlamıştı. İçinde, her ne pahasına olursa olsun kızını arayıp bulmak ve onunla yaşamak hissi doğdu ve buna karar verdi.

Yusuf Çavuş bir sonbahar günü yanına eşeğini alarak yola koyulmuştu. Yolu köyden 3 — 4 saat ötede dağlık ve ormanlık bir yere düşmüştü. Vakit te akşama yaklaşıyordu. İyice yorulduğundan münasip bir barınacak yer arıyordu ki, birdenbire bir aç kurdun hücumuna uğradı. Bu aç vahşi hayvanla ihtiyar Yusuf Çavuş arasında şiddetli ve feci bir hayat mücadelesi başladı. Yarım saatlik çetin bir boğuşmadan sonra Yusuf Çavuş kurdu yere sermişti. Fakat kendinin aldığı yaralar çok ağırdı. Üstü başı parça parça olmuş yüzü gözünü kan içerisinde kalmıştı. Ayakta duracak vaziyette değildi, yerde sürünüyordu. Aksine havada bozulmuş yağmur yağmağa başlamıştı. Yusuf Çavuş sürüne, sürüne inliye, inliye güç belâ sık bir ağaç allı bulabildi. Yere uzanmış ve arkasını ağacın gövdesine dayamıştı. Kimsesiz ve ıssız yerde onun inliyen ve feryat eden sesi yağmur ve fırtınanın altında aksi sedayla cevap buluyordu.

Sabah olmuştu, her yerde bir sesizlik vardı, oduncular dağda ulu bir ağaç altında bir cesed bulmuşlardı. Onu bir itina ile köye götürüyorlardı. Bu Yusuf Çavuş idi. İnliye inliye kızını ana, ana ebediyete göçmüştü. Ölüm haberini çarçabuk alan bütün köy halkı büyük yasa bürünmüşlerdi. Ona herkes acı-mıştı. Bu vaziyet karşısında Hasan ağa Yusuf Çavuşa karşı son zamanlarda yaptığı fena muameleden dolayı derin bir vicdan azabı duyuyordu. Ona köyün en muntazam kabri yaptırıldı. Günlerce bütün halk bu zavalıya acıdı.

Ayşe ile sevgilisi Ali gittikleri köyde dedikodulara rağmen evlenmişler, orada kendilerine bir ev ve bir tarla almışlardı, ikisi de mes'uttu. Hele sonraları bir erkekek çocukları olması onların saadetini bir kat daha artırmış oldu. Ayşe bir gün kocasına babasını çok göreceği geldiğini ve babasının torun sahibi

olduğunu anlayınca sevineceğini söyledi. Kocasının bu sözüne hak verdi. Artık korkulacak bir şey yoktu. Onlar evlenmişler sevgili çocuklarıyla saadetli bir yuva kurmuşlardı.

İki gün sonra karı koca çocuklarıyla birlikte bir Kağın arabasında yola çıktılar. Uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra eski ve onlar için kıymetli hatıralarla dolu olan köye yaklaştılar. Üçü de yorgun ve bitaptı. Çocuk uyuyordu. Biraz ileride köyden gelen birini gördüler. Ali hemen tanımadığı bu adama arabalarını yaklaştırarak sordu :

— Hemşerim köyün eşraflarından Yusuf Çavuşu tanı-
mısın ?

Köylü düşünür gibi bir hal aldı ve sonra hatırlıca bir
tavurla :

— Ey hemşerim, o bir müddet evvel kaybolan kızımı ara-
maya giderken dağda kurtlar tarafından öldürüldü.

Eliyle karşıda görünen Mezarlığı göstererek :

— Kabri de işte oradadır.

Dedi.

Ayşe bu kara haberi köylünün ağzından işitince bey-
ninden vurulmuşa döndü. Birdenbire sarardı, ne söyleyeceğini
şaşırır gibi kekeliyordu. Ve kucağındaki çocuğunu araba-
da bırakarak Mezarlığa doğru koşmağa başladı. Koşarken çı-
ldırılmış gibi ağlıyor, ve huşuklarına karışan feryadından şu
anlaşıyordu :

— Babam, babam, seni ben mi öldürdüm !..

Ali onu bu çıldırılmış vaziyetten kurtarmak için arkasına
koştı. Uzaktaki mezarlığa yaklaşan, birbirini takip eden karal-
tıdan şu sesler yükseliyordu :

— Ayşe !... Ayşe !..

— Babam, Babam, Seni ben mi öldürdüm !..

Kemal ŞENADAM

Yayın Direktörü : ARİF NİHAD ASYA
Yazı İşleri Direktörü : RASİM GÖKNEL
Basıldığı Yer : TÜRKSÖZÜ Bs.

Evimizin bir aylık faaliyeti

Şehrimiz Halkevinin 15/10/941 Tarihinden 15/11/941 tarihine kadar yaptığı işleri aşağıya aynen yazıyoruz :

18/10/941 Adanada bulunan Mebuslarımıza bir çay ziyafeti verildi. Memleket işleri ve Halkevi faaliyeti hakkında konuşmalar yapıldı.

20/10/941 Evimizin idare heyeti mutat toplantısını yaptı. Ve Lisan kurslarının açılması hakkında gerekli tedbirler ittihaz etmiştir.

22/10/941 Bugün saat 16 da Millî Şefimiz evimizi teşrif ederek iki buçuk saat memleket işleri muhtelif branşlarda alâkalı zevatla görüşmelerde bulundular.

27/10/941 Kütüphane ve Yayın komitesi reisi bay İhsan Tör tarafından " Cumhuriyet ve Halk idare " mevzulu bir konferans verilerek evimizin Orkestrası tarafından halka bir konser verilmiştir.

28/10/941 de Bugün saat 8 de tekmil Halk evliler evimizde toplanarak Cumhuriyet bayramı törenine iştirâk etmişler ve saat 15 te Müze komitesi reisi bay Naci Kum tarafından Cumhuriyet bayramının önemi hakkında hoparlörle bir nutuk verilerek İzciler ve Mekteplilerin iştirâkiyle Atatürk Parkına gidilerek anıta çelenkler konmuş gece halkevi salonunda vilâyet tarafından bir verilmiştir.

30/10/941 de Evimiz Temsil komitesi tarafından gece saat 21 de (Bir Doktorun Ödevi) adlı (Piyes) temsil edilmiştir. Bu temsile Orkestra ve Bando takımlarımızda iştirâk etmiştir.

31/10/941 de Evimiz Temsil komitesi tarafından aynı piyes tekrar temsil edilmiştir.

7/11/941 de Sosyal yardım komitesi mutat toplantısını yaparak lüzumlu kararlar almıştır.

10/11/941 de Atatürkün ölümünün 3 ncü yıldönümü dolayısıyla evimizde bir ihtifal yapılarak Arif Nihat Asya tarafından Atatürkün yüksek hususiyetleri hakkında bir konferans verilmiş ve Kız Lisesinden Fahriye tarafından da Millî Şefin Millete beyannamesini okumuş bilâhère Atatürk parkına gidilerek anıta çelenkler konmuştur.

11/11/941 de Bugünden itibaren evvelâ sırasile Mektep talebelerine bilâhère halka gösterilmek üzere Sivas atölyesinin açılış töreni, Bergame kömesi, ve Atatürkün doğu seyahatlerine ait filimler hõsterilmeğe başlamıştır.